

Achtergrond Verkenning Windenergie Buitengebied

Ter voorbereiding van beeldvormende bijeenkomst op 25 maart 2025

Om achtergrond informatie te bieden voor de beeldvormende bijeenkomst, staat in dit document kort samengevat wat de reeds vastgestelde regionale en lokale doelstellingen zijn en de wat de bevoegdheden en regelgeving op dit onderwerp zijn.

Vastgestelde regionale en lokale doelstellingen

Gemeente Leidschendam-Voorburg werkt zowel binnen regionaal verband als lokaal aan energie-ambities. De doelstellingen van beide niveaus vormen het kader voor de mogelijke ontwikkeling van windenergie in ons buitengebied.

Lokale Energiestrategie (LES)

In de vastgestelde Lokale Energiestrategie (LES) in 2021 staan de doelen voor lokale energieopwekking tot 2050 (BBV 1454).

- Elektriciteitsvraag 2050: geschat 987-1376 TJ per jaar
- Ambitie om 24% van de verwachte elektriciteitsvraag in 2050 lokaal op te wekken
- Ambitie om voor deze vraag 100% van geschikt dakoppervlak voor zonne-energie te benutten, dit levert 352 TJ, ofwel 26% van de verwachte vraag

In vergelijking, één moderne windturbine (5 MW) kan grofweg 4% van de maximale elektriciteitsvraag in 2050 opwekken, dat is schone energie voor ongeveer 4000 huishoudens

Bij de vaststelling van de Uitgangspuntennotitie Lokale Energie Strategie (BBV 880) in 2020 heeft de gemeenteraad middels een amendement besloten geen ruimte te bieden voor de plaatsing van windmolens in de gemeente. In 2023 is door de huidige gemeenteraad een motie (ID 727 verkenning lokale opwek windenergie) aangenomen om wel open te staan voor initiatieven van inwoners voor de opwek van windenergie. Op verzoek van de raad heeft het college initiatieven in het buitengebied welwillend benaderd en onderzocht op haalbaarheid en draagvlak.

Regionale Energiestrategie (RES)

De RES beschrijft de gezamenlijke ambitie van de energieregio Rotterdam-Den Haag om bij te dragen aan de nationale klimaatdoelen door middel van duurzame elektriciteitsopwekking. (BBV 2104)

- Regio Rotterdam-Den Haag heeft een bod bij het Rijk ingediend van 2,8-3,2 TWh opwek van duurzame elektriciteit in 2030 uit grootschalige zon- en windenergie, maar ligt momenteel niet op koers om het bod te realiseren (BBV 3271).
- Er is een zoekgebied voor windenergie langs de A4 in het buitengebied van Leidschendam-Voorburg

Begin 2024 is de RES-regio Rotterdam Den Haag gestart met een regionale plan-mer procedure. In de plan-mer procedure worden de milieueffecten onderzocht van de opgave voor duurzame elektriciteit uit grootschalige wind- en zonne-energie op land. Daarvoor is in september 2024 de Notitie Reikwijdte en Detailniveau vrijgegeven voor ter inzage legging (BBV 3938).

Bevoegdheden en regelgeving

De verdeling van bevoegdheden tussen provincie en gemeente is van belang bij besluitvorming over windturbines. De huidige situatie zal binnenkort veranderen door nieuwe wetgeving. Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor grotere windparken bij de provincie, met mogelijkheid tot overdracht aan gemeenten:

- Provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor windparken >5 MW
- Provincie kan bevoegdheid overdragen aan gemeente

Met de nieuwe Energiewet, verwachte ingang midden 2025, zal de beslissingsbevoegdheid veranderen, waardoor gemeenten meer autonomie krijgen:

- Ondergrens provinciaal bevoegd gezag verschuift van 5 MW naar 15 MW
- Gemeenten worden bevoegd voor windparken tot 15 MW
- Doel: meer lokale autonomie en besluitvorming dichterbij burger

Bij de ontwikkeling van windenergie spelen verschillende technische, ruimtelijke en ecologische factoren een rol die de mogelijkheden kunnen beperken of voorwaarden kunnen stellen. Het Rijk werkt aan een Ontwerpbesluit Windturbines Leefomgeving met strengere normen voor windturbines wat betreft geluid, afstand tot woningen (concept: 2 x tiphoogte) en slagschaduw. Deze strengere normen hebben invloed op de ruimtelijke mogelijkheden en hebben impact op maximale potentie voor grote windturbines op land. De verwachte invoering van de wet was 1 juli 2025, maar is uitgesteld. Het is nog onduidelijk wanneer de definitieve normen zullen worden vastgesteld.

Netcongestie

In december 2024 heeft TenneT een vooraankondiging gedaan van congestie in Zuid-Holland. Het gaat in deze gebieden om afnamecongestie, dus bijvoorbeeld bedrijven die een aansluiting willen op het net. Het komende jaar doen Stedin en TenneT onderzoek naar de omvang van de congestie en knelpunten.

Het realiseren van windturbines heeft impact op het elektriciteitsnetwerk, wat vraagt om tijdige afstemming met de netbeheerder en mogelijk aanvullende maatregelen.

- Grote turbines worden aangesloten op middenspanningsnet
- Tijdige communicatie met netbeheerder nodig voor eventuele netuitbreiding

Het realiseren van lokale opwek van windenergie kan bij goede inpassing een positieve bijdrage leveren aan de verlichting van netcongestie, vooral binnen een local4local-model, waarbij op basis van kostprijs wordt geleverd aan de lokale omgeving. Dit werkt het beste in combinatie met vraagsturing en een vorm van energieopslag in bijvoorbeeld batterijen. Zo komt vraag en aanbod beter bij elkaar.

Natuurgebieden en weidevogels

In de provinciale verordening van Zuid-Holland zijn natuurgebieden en weidevogelgebieden beide aangewezen als beschermingscategorie. Dit heeft impact op de mogelijkheden om windenergie te realiseren.

- NNN-gebied: beschermingscategorie 1 ("nee, tenzij")
 - Geen aanpassing van gebied toegestaan tenzij 100% tijdige compensatie
- Weidevogelgebied: beschermingscategorie 2 ("ja, mits")
 - Ruimte voor ontwikkeling, mits ontwikkeling en samenhangende maatregelen geen significante impact hebben op gebied.

Daarbij is de Europese Commissie een inbreukprocedure gestart tegen Nederland (juli 2024) vanwege onvoldoende bescherming weidevogels. Hierdoor ligt de ontwikkeling van windenergie binnen weidevogelgebieden extra gevoelig bij de provincie.

Lokaal eigendom

Lokaal eigendom van duurzame energieprojecten kan bijdragen aan draagvlak en lokaal economisch voordeel via bijvoorbeeld een omgevingsfonds. Gemeenten kunnen lokaal eigendom echter niet juridisch afdwingen, maar wel faciliteren en stimuleren door beleidskaders en selectieprocedures.

- Gemeenten kunnen voorwaarden opnemen in een afwegings- of toetsingskader grootschalige opwek
- In selectieprocedures voor ontwikkelaars een inspanningsverplichting opnemen voor participatie voor realiseren lokaal eigendom bevatten